



הדבר לידי הריסות וקיצוניות גדולות יותר מאי-פעם. אמריקה של אלטמן אחוזת פולחן של הערצת-אלילים. היא אוהבת את באפלו-ביל הגיבור העילאי, זה שנוצר בדמיונו של מחבר רומנים זעירים, ולא איכסת לה כלל מי היה באפלו-ביל האמיתי. היא אוהבת את שיחזור כיבוש המערב, שאותו אפשר לקנות במחיר של כרטיס במופע; היא אוהבת גיבורים בלבן ונגבלים בשחור. היא אוהבת סופרמנים ומתרפקת על זוהרם.

ואילו הגיבורים המפוברקים, שאינם מסוגלים עוד להפריד בין מה שעשו ב"אמת לבין מה שסופר כאילו עשו. נלכ"דים בתוך הזוהר הזה של התהילה, נשרטים בתוכו, ומרגישים חובה מוסרית ולאומית להתאים עצמם לאגדה שנוצרה סביבם, עד כדי כך שהם עצמם משוכ"נעים כי האגדה היא אמת.

השחקן והרמות הציבורית. אלא שזו אינה אלא השיכבה העליונה, החייצונית של הירחוריו של אלטמן בסרט. כי מאחרי ההתמודדות של האדם עם האג"דה שלו, קיימת התמודדותו של השחקן עם דמותו הציבורית. באפלו-ביל אינו אלא שחקן, ולכן הוא אחוז אימה למחשבה שייראה ללא הפיאה הנוכרית שלו, או ל"לא מחלצות-הספר המזויפות (איש לא היה מסוגל לרכב יומיים בערבה לזהות, במדוי הצעקניים של קודי). ואין ראי שאין הוא מעיף בו מבט, כדי לבדוק מה חרש שם יום האתמול. ופול ניומן, הכוכב בן ה-50 המגלם את התפקיד, והמשמש כיום גיבור לאומי לא פחות מבאפלו-ביל בזמנו, הדבוק לתדמית הצעיר הניצחוני ש"הוצמדה לו מציג, בעצם, פארודיה של עצמו, כשהוא מוביל את הדמות שהוא מגלם אל תחום שבו הגיחוך הוא כימעט פאתטי.

ומה על שיעור-ההיסטוריה של הפר הרובץ? ובכן, זה נלמד למן הרגע הרא"שון, כשהמנהיג האינדיאני מסרב לגלם, במופע העממי, דמות של רוצח שנים וילדים המובס על-ידי באפלו-ביל הגיבור, ודורש בכל תוקף להיצמד לגירסה ההיס"טורית, זו המספרת על הפרת הבטחות של הגנרל קאסטר ועל התבוסה של הפר הצבא האמריקאי בליטל ביג הורן. הפר הרובץ אינו מדבר; יש לו דובר, בדמות ויליאם האלסי (שאותו מגלם וילס סאמפטון, ה"אינדיאני הענקי מן הווקיטה), ובאפלו-ביל היה מעדיף שדובר אדיר-ממדים זה יהיה יריבו בזירה — ולא הפר הרובץ, אינדיאני נמוך-קומה, ששערן מאפיר. ההיסטוריה נכתבת. השיעור להי"טוריה נמשך כשהפר הרובץ נעלם להרי"ם לקיום טכס דתי, ובאפלו-ביל אינו מסוגל



3 פעמים אני אוקי: צ'פלין (למעשה) האטון (משמאל) סמנוויק (מימין)

אשה-כוכב למען הצדק הסוציאלי

הישג שהביא הדים ביקורתיים חיוביים עד-כדייךך שאלטמן סבר כי הוא יכול ל"הרשות לעצמו להמשיך הלאה בדרך שב"חר לעצמו מבחינה אמנותית. ואכן, זה מה שהוא עשה בבאפלו ביל, סרט שצריך לראותו פעמים אחדות כדי לתפוס את כל מרכיביו. כל מי שראה את הסרט ב"גירסה המקורית סבר שהצדק עם אלטמן ואכן, בפסטיבל הסרטים האחרון בברלין, הוענק לו הפרס הגדול. אולם כבר אז היה ברור שאדם אחד, לפחות, אינו מאמין בכישרונו של הבמאי, וזהו מפיץ הסרט, דינו דה-לורנטיס.

עם קבלת הפרס הביע אלטמן את מח"אתו על כוונתו של דה-לורנטיס לקצץ את באפלו ביל לקראת ההפצצה המיסחרית. בברלין הוצג הסרט באורך של 125 דקות; באנגליה הוקרן בערך באותה הגירסה; באמריקה קיצצו בו, בהודמנויות שונות, בין 5 ל-10 דקות. כשיוקרן בישראל, יהיה אורכו כ-100 דקות בלבד. גראה שוהיה הערכת המפיצים לגבי האינטליגנציה המ"מוצעת של העופה הישראלית, מה שלא הביאו בחשבון, הוא העובדה שהסרט מורכב ומסובך גם בגירסתו המ"קורית. ללא 20 דקות, הוא הופך חידון המיועד למשוגעים אמיתיים לקולנוע, ו"מרתיע כל מי שאינו נמנע עם שיכבה אצילית זו. כלומר, תחת להגדיל את ה"קהל הפוטנציאלי, צימצמו אותו המפיצים עוד יותר. משל בילעם כהתגשמותו, ב"עולם הסרטים.

הברית מקנדה, לשם נמלט עם בני-שיכטו, רשמותו ניקנה בכסף על-ידי מיסטר ש"חשש להיווצרות כוח פוליטי בלתי-רצוי, אינו יכול שלא להבחין באקטואליה של לטיפול במנהיגים סוררים כמו מוחמד איקס אי, בצורה שונה, סלואדור איינדה.

על חשבון האגדה. האקטואליה מת"בטאה, כמוכן, גם בהשלכות אחרות שיש בסרט. למשל, בדמותה של אנני אוקלי (ג'רלדין צ'פלין), אשה-כוכב הרודה ב"בעלה ונלחמת למען צדק סוציאלי (האם זה מקרה שבראיון בפלייבוי, בצמוד לש"חיה על דמות זו, הוזכרה העובדה שאלטמן גירש את הגברת סטרייסנד ואת ידידה הספר מייסרדיו, אחרי שהתנהגו בחוסר"נימוס?). או בדמותו של גת סולסברי (ג'ואל גריי, הזכור מקברט), האמרגן שחי על חשבון אגדה ומטפח אותו, ומשום כך חושש מנוכחותו של ג'ד בוגטליין (ברט לנקאסטר), שיצר את האגדה ומ"סוגל אולי להרוס אותה. ומה הן זמרות"האופרה הנילוות לבאפלו-ביל (פרט היס"ארי נכון זה מסייע לאלטמן להדגיש את שאיפת גיבורו להיראות נאור). ושאר מל"חכ"הפינכה המתרוצצים סביבו, אם לא המזדנבים והמזדנבות" הנשרכים מאח"רי כוכבי ה"פופ"?

כשהואשם בכך שעשה סרט אנטי-אמרי"קאי, השיב אלטמן: "אינני אומר שזו הארץ הנוראה ביותר עלי אדמות... כל מה שאני אומר הוא כי זהו המצב בו אנו נתונים היום, וזה עצוב...". וב"מצב" זה הוא כולל את הגזענות הבאה לידי ביטוי בפאברו ביל על כל צעד ושעל — ביחסם של הלבנים, אפילו הסובלנים, אל האינ"דיאנים, אל פולחן-האלילים, אל הסינור מן האגדות והעדפתן על האמת, על עולם"בידור הנלכד בתוך המיתוסים של עצמו.

וכאשר נשאל אם פול ניומן חש בכך, שתוך כדי ניפוץ אשליית תהילתו של באפלו-ביל הוא מנסף, בעצם, גם את האשליית של תדמית-טלו, השיב אלטמן: "מובן, והוא עשה זאת בהכרח. איש אי"נו יכול להתמודד עם תדמית מוגזמת כל"כך. כלומר, עם התדמית של באפלו-ביל ושל פול ניומן גמ"יחד.

על הקיצוץ. ואם לא די בכך, נוסף מיכשול גדול ויפוצם שאפילו אלטמן לא התכוון אליו — תוך עשיית הסרט, אומנם, מאז מאש הוא לא היה אחראי אף להצ"לחה מיסחרית אחת, אבל נאשוויל היה



דאנקסטר כנד בונטריין
פולחן-אלילים

לעקוב אחריו ולגלותו. פרק נוסף נכתב כשהפר הרובץ, שהסכים להצטרף ללהקת באפלו-ביל משום שחלם כי כך יוכל לפ"גוש את האב הלבן הגדול (נשיא ארצות"הברית), אומנם ניצב לפני גרובר קליון"לנד, הנשיא הנבחר, אלא שזה מסרב לדבר עימו. בהמשך השיעור עובב הפר הרובץ יחד עם בני שיכטו את הלהקה, והידיעה על הירצחו בידי אקדחנים שכירים מגיעה למקום לאחר-מכן. ואילו הלך של השי"עור מוגש בסצנה האחרונה, האלסי הענק חזר ללהקה, ועכשיו הוא באמת מגלם את הפר הרובץ ומניח לבאפלו-ביל להביס אותו. כך נכתבת ההיסטוריה.

אבל כפי שברור מעל לכל ספק, אלט"מן אינו עוסק בהיסטוריה של המאה שעברה אלא בהיסטוריה של היום. כשהפר הרובץ מכוון, תוך כדי הצגה, אקדח טעון לצבר הנשיא, קשה שלא לחשוב על ה"כתורות של שנות השיבעים, ומי שמצוייד בידיעה כי הפר הרובץ היווה, בשעתו, מעין דמות משיחית לאינדיאנים, סיכוי קלוש לאיחודם בחטיבה אחת. מי שזוכר כי הרעב הוא שאלצו לשוב לארצות"



פול ניומן כבאפלו-ביל
ניפוץ האגדה ב"באפלו-ביל והאינדיאנים"

תדרוך
חובה לראות:

- תד"אביב** — להיות או לא להיות, סרט אילם, זוגות נשואים, קידמת עדו, דמי כ"ס.
- ירושלים** — כל אנשי הנשיא, אנשים יפים.
- חיפה** — בארי לינדון, זוגות נשואים, מרד הנעורים, כל אנשי הנשיא.

תל אביב

*** **סרט אילם** (דקל, ארצות"הברית) — במאי מן האסכולה הישנה מציל אולפן-סרטים, כשהוא מפיץ עבורו סרט אילם. קומדיה מטורפת של מל ברוקס שאין בה אף דיאלוג לרפואה, אבל המו"סיקה, האפקטים וההמצאות עדיפים.